

Wick, Béla. Szent Ferenc rendjének története Kassán. Košice: Wiko, 1942.

[Dejiny rádu františkánov v Košiciach].

(Údaje o kostole Kráľovnej pokoja a kláštore františkánov a vzniku farnosti: s. 230-236).

Preklad z maďarčiny a latinčiny (PhDr. Andrej Szeghy).

- 230¹ -

Už v časoch biskupa Dr. Augustína Fischer-Colbrieho sa zvažovalo o vrátení niekdajšieho košického kostola a kláštora františkánom, aby sa mohli opäť podieľať pastoračnou činnosťou na duchovnej starostlivosti rastúceho počtu katolíckych veriacich. Prekážkou tejto idey bolo to, že chýbali potrebné materiálne prostriedky na stavbu vhodnejších priestorov pre bohoslovecký seminár Košického biskupstva, zriadený práve v pôvodnom kláštore františkánov.

Biskup, vidiac potrebu výstavby nových kostolov na periférii rozrastajúceho sa sídelného mesta, zakúpil pozemok, aby na ňom dal postaviť nový kostol na počesť blahoslavenej Panny, ako Regine Pacis, tj. Kráľovnej pokoja. Jeho úmysel bol zmarený jeho smrťou v roku 1925. Vtedy sa vďační veriaci chopili vecí a spustili zbierku na postavenie kostola Reginy Pacis na pamiatku tohto biskupa. Výsledkom vytrvalosti a obetavosti bolo rozhodnutie kat. spoločenstva v roku 1938, že postaví kostol na najvhodnejšom mieste, na južnom území Košíc. Tam mestský úrad veľkodušne daroval na tento účel pozemok 100x40 m, v susedstve sociálneho domu.

Keďže cirkevná vrchnosť si priala kostol dať na starosť nejakému rádu, bolo temer samozrejmé, že to ponúkla najprv františkánom, v Košiciach kedysi obetavo činným. Tí to s radosťou prijali, ba

- 231 -

navyše prevzali na seba aj náklady výstavby kláštora, aby materiálne pomohli cirkevnému spoločenstvu.

Za týchto priaznivých okolností sa začali práce: 9. júna 1938 sa uskutočnil prvý výkop a s promptným úsilím pokročili výkopy základov natoľko, že sa 29. júna mohli v prítomnosti veľkého počtu veriacich slávnostne posvätiť a umiestniť základné kamene.

Obrad vykonal košický biskup, apoštolský administrátor Jozef Čársky spolu s dvoma otcami františkánmi. Po sv. omši pod holým nebom biskup i generálny predstavený, páter *Bruno Böhm*, povzbudili veriacich. Farár mesta, prelát-kanonik *Barna Tost* ich oboznámil s dokumentmi historického významu, ktoré sa mali vložiť do základných kameňov kostola a kláštora. Občania *Márton [Martin] Stiebler* a *István [Štefan] Fábrián* vyjadrili v mene miestnych obyvateľov vďačnosť za stavbu kostola. Text dokumentov, vložených biskupom do základných kameňov, je nasledujúci:

+

D.O.M.A.

Christi Ecclesiam gloriosissime gubernante Pio XI.

Summo Pontifice Exmo ac Rdmo Josepho Cársky

Episcopo Thagorensi, Administratore Apostolice Diocesis Cassoviensis,

Illmo ac Rdmo Stephano Hartsár

Protonotario Apost. Vicario Epic., Praeposito Majori

- 232 -

Illmo ac Rdmo Barnaba Tost

Praelato S. Sedis, Canonico, Plaebano Cassoviensi

In perennem et piam memoriam

¹ Stránkovanie prekladaného zdroja.

Exmi ac Rdmi Dr. R.D. Augustini Fischer-Colbrie, III. O.S. Francisci,
per annos 1907-1925, zelo apostolico,
doctrina et vitae santitatis praecellentis Episcopi Cassoviensis, Hujus Ecclesiae,
Ope Civitatis Cassoviensis, fundum domantis et fidelium, praeprimis Rdmi D. Andreae
Pernyik, canonici Cassoviensis liberalitate.
Honoris Beatissime Verginis, qua Reginae Pacis, ad usum Fr.Minorum S.Francisci erectae
L a p i s p r i m a r i u s
per Exctum et Rdmum praesulem Josephus Cársky,
maxima cum solemnitate ponitur Die. XXIX. Junii a. 1938.
Praedicetur in hac sacra aede a grata posteritate
Evangelium Dei Patris et Filii ejus unigeniti cum gratia
illuminante Spiritus Sancti in saecula saeculorum.

V preklade:

+
Najlepšiemu a najmocnejšiemu Bohu. Amen.
Počas slávneho riadenia Kristovej cirkvi pápežom Piom XI.,
keď bol ctihodný a vdp.² thagorský biskup Jozef Čársky niekdajším apoštolským
administrátorom košického biskupstva, pápežský protonotár a biskupský vikár ctihodný a
vdp. Štefan [István] *Hartsár* veľprepoštom sídelnej kapituly, ctihodný a vdp. pápežský
prelát a prepošt-kanonik Barnabáš *Tost* farárom Košíc,

- 233 -

na večnú a blaženú pamiatku Dr. *Ágostona* [Augustína] *Fischer-Colbrieho*, apoštolského,
vzdelaného a svätého biskupa Košického biskupstva medzi rokmi 1907-1925, z
veľkodušnej dobročinnosti mesta Košice, darujúceho pozemok na stavbu, veriacich a
zvlášť kanonika *Andreja Pernyika*, jeho excelencia biskup Jozef Čársky dňa 29. júna 1938
za veľkolepej slávnosti umiestnil základný kameň kostola, plánovaného na počesť
blaženej Panny ako Kráľovnej Pokoja a pre užívanie rádu františkánov. Nech vďačná
budúcnosť zvestuje v tomto kostole evanjelium Boha Otca a jeho jednorodného Syna z
posväcujúcej milosti Sv. Ducha na veky vekov.

Historický text, umiestnený do základného kameňa františkánskeho kláštora:

+
D.O.M.A.
Ecclesiam Christi gloriosissime gubernante Pio XI. Summo Pontifice,
R.P. Brunone Böhm, Provinciae SS. Salvatoris P. Ministro,
Excmo ac Rdmo D. Josepho Cársky Episc. Thagorensi, Ap. Adm. Dioec. Cassoviensi
Illmo ac Rdmo D. Barnaba Tost
Praelato S.S. Canonico, Civitatis plebano, Occassione novi ingressus,
jure postliminii post absentiam 150 annorum Ordinis in hanc Civitatem,
Novi Coenobii hujus, ad Ecclesiam Reginae Pacis
per Communitatem catholicam Cassoviensem fundatam,
expensis Ordinis, beneficentia Civitatis Cassoviensis fundus domantis
et piorum fidelium liberalitate erecti,
L a p i s p r i m a r i u s,
per Excmum ac Rdmum D.D. Josephus Cársky praesulem

- 234 -

solemnitur ponitur

² Skratka oslovenia, titulovania kňazov – veľadôstojný pán.

Die XXIX. a. 1938.

V preklade:

+

Najlepšiemu a najmocnejšiemu Bohu. Amen.

Počas veľmi slávneho riadenia Kristovej cirkvi pápežom Píom XI., keď bol dp. *Brunó Böhm* hlavným predstaveným rádu, pomenovanom po najsvätejšom Spasiteľovi, ctihodný a vdp. thagorský biskup Jozef Čársky apoštolským administrátorom košického biskupstva a urodzený a vdp. pápežský prelát a prepošt-kanonik *Barna*[báš] *Tost* farárom Košíc, ctihodný a vdp. biskup Jozef Čársky po 150-ročnej neprítomnosti františkánov, pri príležitosti ich opätovného oprávneného usídlenia v meste, pri kostole „Kráľovnej Pokoja“, stavanom košickou katolíckou farnosťou na pozemku, darovanom mestom Košice, dňa 29. [júna] 1938 slávnostne umiestnil základový kameň nového kláštora, stavaného nákladom rádu a čiastočne z milodarov veriacich.

Nový kostol a kláštor bol vďaka promptnej práci ukončený v roku 1939. Na vežu umiestnili kríž 11. júna 1939, posvätený košickým farárom *Barnom* [Barnabášom] *Tostom*. Kostol a jeho zvon posvätil nový košický biskup *Dr. István Madarász* 17. decembra 1939 a slávnostne ho odovzdal františkánom do používania.

V modernom slohu postavený nový kostol je dielom farníka architekta *Sándora Herbayho*. Jeho dĺžka je 40 m, šírka 27 m a výška 12 m. Kostolná veža je vysoká 32 m. Obrady, konané vo svätyni, vyvýšenej o päť schodíkov, je vidieť z každého miesta kostola.

- s. 235 -

Obrovský mozaikový obraz v pozadí z kameňa vytesaného hlavného oltára zobrazuje blahoslavenú Pannu ako Kráľovnú Pokoja, nad ňou s holubicou, predstavujúcou sv. Ducha, vznášajúcou sa uprostred lúčov medzi anjelmi. Jeho nápis: *Regina pacis ora pro nobis. - Tervezte és kivitelezte Pálka József aranykoszorús üvegfestészete. Budapest 1940.* [Kráľovná pokoja, oroduj za nás. - Obraz naprojektoval a vyhotovil maliar na sklo³, zlatým vavrínom ocenený *József Pálka*. Budapešť 1940.]

Bočné oltáre lode: na strane čítaní [ambonu]: oltár sv. Terezky z Lisieux ako dar Oltárnej jednoty a oltár sv. Antona Paduánskeho. Obraz na ňom je dielom umeleckého maliara *Sándora Deéd-a*. Oltár na evanjeliovej strane - oltár sv. Františka z Assisi ako dar františkánov tretieho rádu.

Na stenu v mieste stretu svätyně a lode na strane ambonu umiestnili epitafnú pamiatku niekdajšieho košického biskupa dr. Augustína/Ágostona/ *Fischer-Colbrieho*, s týmto nápisom:

Dr. Fischer-Colbrie Ágoston, kassai püspök (1907-1925). A szegények igehirdetője emlékének a kassai székeskáptalan 1940. május 15. - Nagy volt az életében, példás a halálban. Örök emlékezetben lesz az igaz. /III. Zsolt./

[Dr. Augustín [Ágoston] *Fischer-Colbrie*, košický biskup (1907-1925). Na pamiatku kazateľa chudobných košická sídelná kapitula 15. mája 1940. - Veľký bol počas života, príkladný v smrti. Spravodlivý bude vo večnej pamäti. /III. žalm./]⁴

Vonkajšie svetlo preniká do kostola cez 12 okien. Medzi tými sú vyobrazené nápisy svojich vyobrazení a darcov maľovaných okien [vitráží]:

³ resp. vitrážista

⁴ V súčasnosti Kniha žalmov 112, 6. Motto na náhrobnom kameni je v originále v latinčine: *Magnus in vita, exemplarius in morte.*

[Vyobrazenia s nápismi] na strane čítaní [ambonu]:

- *Szt. László király. Dr. Madarász István püspök adománya 1939.* [kráľ sv. Ladislav. Dar biskupa dr. Istvána Madarásza 1939.]
- *Jézus szt. Szive. Credo egyesület adománya 1939.* [Ježišove sv. srdce. Dar Spolku Credo 1939.]
- *Szt. István. Bauernebl család adománya.* [sv. Jozef. Dar rodiny Bauernebl.⁵]
- *Szt. József. Cársky József püspök adománya 1939.* [Sv. Jozef. Dar biskupa Jozefa Čárskeho.]
- *Szt. András. A kassai székes-káptalan adománya 1939.* [Sv. Andrej. Dar sídelnej kapituly košického biskupstva 1939.]

[Vyobrazenia s nápismi] na evanjeliovej strane:

- *Boromei szt. Károly és szt. Jusztina. Áldott szüleink emlékére. Tost László polgármester, Tost Barna plébános 1939.* [Sv. Karol Boromejský a sv. Justína. Na pamiatku našich požehnaných rodičov. Starosta *László Tost* a farár *Barna Tost* 1939.]
- *Assisi szt. Ferenc. Szent Ferenc harmadrendjének adománya.* [sv. František z Assisi. Dar tretieho rádu františkánov/terciárov/.]
- *Magyarország Nagyasszonya. Urbán András és neje adománya 1939.* [Veľká Panna Maďarska. Dar *Andrása Urbána* a jeho ženy.]
- *Szt. Miklós püspök. Dr. Pajor Miklós országgy. képv. és neje sz.*

- 236 -

Novelly Mária adománya 1939. [Sv. biskup Mikuláš. Dar poslanca *Dr. Miklósa Pajora* a jeho ženy s. *Márie Novelly* 1939.]

V roku 1940 zostavený organ na chóre darovala kedysi firma Rieger biskupovi dr. Fischer- Colbriemu. Kostol v rovnakom roku zariadili z verejnej zbierky aj ohrievačom vzduchu.

Biskup *Dr. István Madarász* dňa 21. decembra 1940 erigoval pre zhruba 8500 katolíkov k tomuto kostolu novú farnosť a jej vedením poveril otcov františkánov, patriacich do maďarskej provincie sv. Jána Kapistránskeho. Biskup zároveň povolil aj to, aby jednotliví členovia rádu dočasne vykonávali svoju dušpastiersku činnosť aj v niekdajšom františkánskom, seminárnom kostole v centre mesta.

Týmto sa začína nová kapitola dejín do Košíc navrátených františkánov. Ich šľachetnú prácu nech sprevádza milosť a požehnanie milosrdného a starostlivého Boha!

⁵ Vlastníci najstaršieho košického pivovaru.